

maa täis. Harwaste kuuldi siis Wenemaal põllumeeste healt, aga sagedaste oli kuulda ronkade healt, kes suruuehastid eneste kessel jagaswad, sagedaste puhuswad oma juttu bafid, kui nad koku tuliwad saagi peale. Kriew ägas kurbduse all, Tschernigow õnnestuste all; kurbduse wood woolaswad üle Wenemaa. Wend ütles wennale: See on minu, ja see on ometegi minu oma ja wäikest adjast tegiwad nad suure, hakaswad iseeneleste wiletsust walmistama ja paganad tungiswad igalt poolt wõites Wenemaa peale.

Õunapool Wenemaa küljes on suured rohulaaned. Reis rohulaantes elaswad ammust ajast saadil karjakaswatojad rahwad. Ei nad harinud põldu, waid rändaswad ühest kohast teise ja pidaswad omale suuri karju. Need karjakaswatojad eht nomaadid langeswad äkitselt põlluharijate peale, riisuswad neid nende warandusest paljaks ja kaduswad nõndajama liireste rohulaantesse ära, kust neid raske oli kätte saada. Nende rõõwite poolt pidi wana Wenemaa palju kannatama. Mitu kord ühendaswad endid würistid, et oma waenlasti häwitada ja sundiswad neid mõnelt ajaks rahu pidama. Aga kui würistide kessel jälle tülid algaswad, siis oli neil see hirmus wiis nomaadid appi kutsuda. Ja nad ei annud armu Wenemaale, põletaswad külasid, laastaswad linnasid, wiiswad ära wangi elanikud ja weised. Wene rahwas kannatas wäga palju wiletsust niisugudest laastamisest, aga see wiletsus oli alles pool wiletsust; see ei olnud weel nõnda hirmus, kui see, mis neid eespool ootas, mida nad ise enestele walmistaswad oma umbmeele ja tülidega. Wene maale tuli uus õnnetus — tema rajadesse tuliwad Tatarlased, kes laugel Rastias elaswad, Wenemaast hommitu poole, Siberi maast lõuna poole. Nad oliwad ka nomaadid ja elaswad ümar-gutes tekkides, haast pununud ja wildiga laetud. Keset teiki oli tult ja suits tui wälja lõbkest, mis peal oli. Tatarlased sõiwad kõiksugust liba ja wedelat pudrulest hirjetangudest; leib oli neil tundmata. Nad sõiwad iffa roojaete kättega, pühkiswad neid saabastesse eht rohuga. Nad oliwad osawad kütid ja julged rarsanid. Raisterahwas waataswad maja järele ja oliwad üli töölad.

Tatarlased uskuswad übi Zumatat, aga pidaswad palmeid eba-jumalate poole. Nad oliwad auusameelelised, wargaid ei olnud

nende kessel mitte sugugi; ka oliwad nad lahked ja sõpruse armastojad eneste kessel ja aitaswad teine teist hea meelega. Kannatilikult nad kannataswad külma ja nälga; sõdades nad ei wästinud ära ja wõiswad kaks ööpäewa ilma söömata olla. Aga teiste rahwaste wastu oliwad nad hirmsad, abued saagi peale, waleksitud ja lawalad: nad elaswad rõõwimisest, Wil laastates ja põletates, mis neile tee peal ette puutus.

Sakul elaswad Tatarlased teppides, lga sugu oma würisti all. Umbes 700 aasta eest üendas üks wägew würist, nimega Tschingis-kaan, kõi need üksikud sugukonnad übels rahwaks. Seesama Tschingis-kaan ka läkitasgi omad sõjawäed Wenemaa rajadesse.

Enne langeswad Tatarlased Polowtserite peale, kellest Wene rahwas palju oliwad pidanud kannatama, keslega nad aga nüüd sõpruses elaswad. Polowtserite würist tuli Wene würistisid paluma appi tulla ja ütles: „Meie oleme nüüd löödud, aga kui teie meid ei aita, siis lühakse ka teid maha: täna wõtawad nad meie maa, aga homme ka teie oma.“ Wene würistisid pidaswad nõuu ja üendaswad endid siis Polowtseritega, et tundmata waenlaste wastu wälja minna.

Tatarlased saiwad Wene würistide nõuust kuulda ja läkitaswad ka omalt poolt saadikuid Wene würistide juure ja laiswad lawalaste ütelda: „Meie kuuleme, et teie Polowtserite jutu järele meie wastu wälja tulete, ja meie ei ole teie maad pruntunud, ega teie linnu ega külasid oma alla wõtnud; ega meie teie peale ei tulnud, waid oma sulaste ja talli poste — Polowtserite peale: elage meiega rahus. Kui nad teie juure põgenewad, siis löögi neid maha ja wõtte enestele saaki: meie oleme kuulnud, et nad ka teile on palju kurjateinud — waat selle eest ep meie neid ka lüüa tabamegi.“ Wene würistid ei wõtnud seda kuulda, läkswad nende saadikuid maha lüüa ja läkswad tapelusele. 17 päewa pärast tulwad würistidele uued saadikud Tatarlaste poolt wasta, kes ütleswad: „Teie kuulsite Polowtserite sõna, tapate meie saadikud, tabate sõda, olgu siis sõda! Meie ei teinud teile kurja. Zumal üksi on lõikide rahwaste üle: Tema saab meie peale kobut wõistma.“

Niisugune kõne pani würistisid imestama. Neid saadikuid lastiswad nad rahuga ära minna ja ei teinud neile midagi kurja, aga ise sammuswad nad sõjateed edasi. Esimest hulka Tatar